

De partijkongressen van de BSP sinds de tweede wereldoorlog

Proeve tot analyse
naar frekwentie en besluitvorming.

---

door Hubert LYBEN

Licentiaat politologie, K.U.L.

★

De geleidelijk toenemende invloed van de politieke partijen is een algemeen waarneembare trend in de ons omgevende Westerse democratieën. Ook het Belgisch politiek leven onderling deze evolutie. Waar er aanvankelijk, bij het tot stand komen van het koninkrijk België, zelfs geen sprake was van politieke partijen hebben zij thans, zoals duidelijk het geval was bij de recente grondwetsherziening, zelf de politieke macht opgevangen en dit ten koste van de volksvertegenwoordiging.

Deze invloedsverschuiving ten koste van de volksvertegenwoordiging doet heel wat vragen rijzen, niet alleen naar aard en wezen van deze partijen, maar ook naar hun structuur en democratische werking. Op welke wijze verloopt in deze partijen het « Willensbildungsprozess » en welk is het hoogste orgaan dat hiervoor uiteindelijk verantwoordelijk is? De meeste politieke partijen, zowel in binnen- als buitenland, erkennen statutair een « nationaal kongres » als hoogste partijorgaan. Vertegenwoordigers van alle partijleden vormen samen deze vergadering en hun aanduiding is meestal onderworpen aan geografische en functionele criteria. Naast de vraag naar het besluitvormingsproces zelf zette eveneens het feit dat recent verschillende auteurs de partijkongressen in vraag stelden en als louter formele partijdemonstraties beschouwden ons er toe aan deze kongressen toch even naderbij te onderzoeken.

Alvorens dit werk aan te vatten dienen voorafgaandelijk enkele duidelijke beperkingen gesteld. Het onderzoek werd, ook al was het idee waaruit de vraagstelling groeide aanvankelijk vrij ruim, uiteindelijk sterk beperkt. Dit geldt niet alleen voor de beschouwde periode (1945-1970)

en de bestudeerde politieke partij (de BSP) maar ook de benaderingswijze zelf. Hoofdzakelijk op basis van kwantitatieve gegevens worden de partijkongressen van de Belgische socialisten benaderd naar frekwentie en besluitvorming, dit laatste — ook al een beperking — nader belicht aan de hand van kongrestemata, interventiespreiding en slotresoluties. Heel wat vragen die rijzen bij een gedetailleerde behandeling van de partijkongressen zoals de vraag naar de aanduiding van de kongresafgevaardigden, de begrenzing en omschrijving van hun kongresmandaat, de verdeling van deze mandaten over de verschillende opiniestrekkingen in de partij en dergelijke meer werden buiten beschouwing gelaten. Dit werk is duidelijk slechts een aspectuele benadering van de partijkongressen van de BSP sinds de tweede wereldoorlog.

Een tweede, zeker even belangrijke opmerking geldt de bronnen waarop dit werk steunt. Studies over partijkongressen zijn vrij zeldzaam en meestal sterk aspectueel, wat de partijkongressen van de BSP betreft zijn ze nagenoeg onbestaande. Naast deze problemen in verband met referentiewerken stelden zich, wat erger is, tevens problemen in verband met de bronnen zelf. Bij herhaalde navraag bij verschillende BSP-instanties bleek, en dit in tegenstelling tot de periode tussen de twee wereldoorlogen, dat zij over geen werkelijk officiële kongresverslagen beschikken. Wel bezitten zij, alhoewel slechts voor een deel van de partijkongressen, een uitgebreid verslag opgesteld door de journalistieke dienst van het franstalig socialistisch dagblad « Le Peuple ». Er stelde zich dus duidelijk een probleem. Bij gebrek aan officiële dokumenten werd, om het onderzoek toch te kunnen doorvoeren, volgende werkwijze toegepast : voor zover ze voorhanden waren werd gewerkt met de verslagen van de journalistieke dienst van « Le Peuple », ontbraken deze dan werd de studie voortgeet op basis van de kongresverslagen zoals die in « Le Peuple » zelf verschenen. De vraag naar eenheid en continuïteit in de gebruikte bronnen motiveerde deze keuze. Het gebruik van deze bronnen maakt — en daar zijn wij ons ten zeerste van bewust — een vertekening van de resultaten mogelijk. Alhoewel ze zeker niet hypothetisch mogen genoemd worden is een zekere relativering van de bekomen resultaten ten opzichte van de gebruikte bronnen noodzakelijk.

1. Partijkongressen : een algemeen voorkomend verschijnsel.

Mag men stellen dat de partijkongressen een algemeen voorkomend verschijnsel zijn in de ons omgevende landen, hun tegenwoordigheid wijst daarom nog niet op een grote identiteit.

Het politiek regime, het kader waarin de politieke partij moet werken en ageren, bepaalt mee de aard en eigenheid van de partijkongressen; het presidentieel regime in de Verenigde Staten is bij voorbeeld medeoorzaak van het feit dat de « National Party Conventions » er vooral op gericht zijn één persoon naar voren te schuiven, een persoon waarin de hele natie zich zou dienen terug te vinden.

Een grotere invloed op het verloop en de aard van de partijkongressen hebben evenwel de politieke partijen zelf. Verschillende factoren zoals organisatiegraad, oorsprong en binding met externe organisaties nemen hier een niet onaanzienlijke plaats in. De organisatie- en kohesiegraad van een politieke partij werkt medebepalend voor de sterkte en invloed van een kongres. De oorsprong van de partijen speelt ook een belangrijke rol zoals M. Duverger noteert: « l'ensemble de la vie du parti porte la marque de sa naissance » (1). Samengaand hiermee spelen ook externe bindingen zoals vakorganisaties een belangrijke rol. De directe binding van vele vakorganisaties met de Britse Labour Party maakt dat 84 % van de aanwezigen op een Labour kongres vertegenwoordigers zijn van deze vakorganisaties (2).

Een weinig besproken — de moeilijke definiëerbaarheid is er waarschijnlijk de oorzaak van — maar toch reële bron van onderscheid tussen de verschillende partijkongressen is het bestaande mentaliteitsverschil van land tot land. De Britse zakelijkheid bij voorbeeld blijkt medebepalend voor het eerder ernstige karakter van de Britse partijdagen.

Kwamen tot nu toe alleen de verschillen tussen de partijkongressen aan bod dan dienen thans eveneens enkele belangrijke gemeenschappelijke kenmerken onderlijnd (3):

— In alle politieke partijen worden de kongressen als zeer belangrijk beschouwd, ze nemen een belangrijke plaats in in de partijstatuten.

— Partijkongressen zijn vrij grote vergaderingen gaande van 300 tot zelfs 3.000 aanwezigen.

— De vergaderingen zijn niet permanent, zij grijpen slechts periodisch plaats.

— De aanwezigen zijn, meestal uit hoofde van hun functie, onderlegd in verband met de politieke vraagstukken.

(1) M. DUVERGER, *Les Partis Politiques*, Paris, 1967, 6e edit., blz. 13.

(2) T. KLEIN-BEAUPAIN, « Party Systems and Political Participation », in *Res Publica*, XIII (1971), 1, blz. 38.

(3) Dit gedeelte steunt voornamelijk op: J. DITTBERNER, « Funktionen West-Deutscher Parteitage », in: O. STAMMER, *Parteiensysteme, Parteiorganisationen und die neuen politischen Bewegungen*, Berlin, 1968, blz. 117.

— Het is de partijleiding zelf die deze kongressen organiseert ; zij worden door haar technisch en inhoudelijk voorbereid.

— De kongresvoorzitter bekleedt deze functie alleen gedurende een bepaald kongres en kan zelf het kongres niet meer samenroepen.

Deze kenmerken en de belangrijke invloed van de partijleiding en het partijapparaat, alleen al op het organisatorisch vlak en zonder te spreken van het inhoudelijke, brengen duidelijk de zwakheid en bijgevolg mogelijke manipuleerbaarheid van deze partijkongressen naar voor.

Een algemene situering van het objekt van deze studie zou evenwel onvolledig zijn zonder verwijzing naar de sociologische functies van deze partijkongressen. De gepresteerde studies op dit vlak zijn eveneens zeer beperkt. Enkele auteurs als R. McKenzie, H. Schuster en U. Lohmar (4) behandelden dit onderwerp maar dan vrij algemeen of bepaald uit één gezichtshoek. De meest specifiek sociologisch gerichte studie vonden we bij J. Dittberner in zijn bijdrage tot de derde internationale konferentie over vergelijkende politieke sociologie. In deze bijdrage stelt hij dat de West-Duitse partijdagen drie belangrijke functies vervullen : de Wahlkampf-Funktion, de Integrations-Funktion en de Führungs-Funktion (5).

Volgens Dittberner vervult elke partijdag indirect een Wahlkampf-Funktion aangezien elke partijdag het « werbewirksame Image » van een partij in zich draagt. De partijkongressen, gehouden juist voor de verkiezingen, vervullen deze functie nadrukkelijk. Deze functie werkt zowel voor de partijleden als de niet-partijleden, zowel voor de aanwezigen als de niet-aanwezigen.

De Integrations-Funktion beïnvloedt voornamelijk de aanwezigen zelf ; deze functie symboliseert als het ware de consensus die er in de partij heerst. Vaak wordt deze functie door de partijleiding in haar kongresrede sterk benadrukt.

Tot slot vervullen, steeds volgens Dittberner, de West-Duitse partijdagen ook een Führungs-Funktion. Deze functie dient evenwel in beperkende zin begrepen, zij beperkt zich tot zeer algemene en basisproblemen van de partij. De aanwezigen bepalen alleen het kader waarin de doorlopend politiek agerende partijleiding zal werken. Soms, ingeval

---

(4) R. MCKENZIE, *British political parties, The distribution of power within the Conservative and Labour Parties*, London, 1964, 2e edit. ; H. SCHUSTER, « Die Heerschau der Partelen, Theorie und Praxis der Parteitage », in : *Politische Studien*, VIII (1957), 88/89 ; U. LOHMAR, *Innerparteiliche Demokratie, Einer Untersuchung der Verfassungswirklichkeit politischer Parteien in der Bundesrepublik Deutschland*, Stuttgart, 1963.

(5) J. DITTBERNER, *op. cit.*, blz. 116-128.

de partijleiding het zelf oneens is inzake zekere problemen, kunnen de partijdagen als scheidsrechter optreden.

Deze drie functies mogen volgens de auteur evenwel niet beschouwd worden als klaar en duidelijk afgelijnde zaken, ze lopen vaak door elkaar en elke functie heeft steeds een deel van de twee andere functies in zich. Elke partijdag zal deze drie functies vervullen, de klemtoon kan evenwel verschuiven.

De resultaten bekomen door de andere auteurs kwamen inhoudelijk grotendeels overeen met Dittbarners' bevindingen, ze zijn evenwel duidelijk minder gesystemiseerd. Een antwoord op de vraag naar de functies van de Belgische kongressen — om nog niet te praten over de kongressen van de Belgische socialisten — vonden we nergens. Een aantal resultaten, bekomen uit deze studie, laten misschien een verder onderzoek in die richting toe.

2. Partijkongressen in de Belgische Socialistische Partij.

Naast de benadering van de partijkongressen in het algemeen dient, alvorens overgegaan wordt tot het eigenlijke onderzoek, even verwezen naar de structuur van de BSP en het kongresverloop bij deze partij.

De basisstructuur van de BSP onderging een belangrijke wijziging onmiddellijk na de tweede wereldoorlog. Haar voorganger, de Belgische Werkliedenpartij, was in feite een politieke partij zonder autonoom bestaan. De drie steunpilaren van de BWP waren de vakorganisaties, de mutualiteiten en de koöperatieven. Individuele toetreding tot de partij was onmogelijk, men werd lid van de BWP door lid te worden van één van deze organisaties. De mogelijkheid, zoals bij Labour, tot « contracting out » bestond niet. Bij de partijhervorming onmiddellijk na de tweede wereldoorlog kwam de politieke aktie autonoom te staan als BSP. De sterke binding van vroeger ging niet helemaal verloren, zij bleef bewaard in de Socialistische Gemeenschappelijke Aktie die de gemeenschappelijke interessen van partij, vakvereniging, mutualiteiten en koöperatieven verdedigt.

Welke is nu de inwendige structuur van deze in 1945 hernieuwde partij? De *individuele leden* kunnen zich plaatselijk, op gemeentelijk vlak, verenigen in *sekties*. Verschillende sekties vormen een *federatie* die samenvalt met de kiesarrondissementen. Voor de beschouwde periode telde de BSP 29 federaties: 12 Waalse, 16 Vlaamse en de tweetalige Brusselse federatie. Daar de hervorming van deze federatie in twee ééntalige federaties zeer recent is (1 maart 1969) werd hiermee geen rekening gehouden. Naast deze kiesarrondissementele basis is de BSP

ook *kantonaal* en *provinciaal* georganiseerd. Het hoogste orgaan van de BSP is het *nationaal kongres* bestaande uit vertegenwoordigers van deze federaties. Het kongres verkiest de leden van het *bureau*, de *nationale voorzitter* en *ondervoorzitter* (sinds 23 januari 1971 twee nationale voorzitters, een van elke taalrol) en de twee *nationale sekretarissen*. Om de breuk tussen de periodiciteit van het kongres en het haast permanent karakter van het bureau tegen te gaan kan zo nodig een *algemene raad*, een soort verkleinde uitgave van het kongres, worden samengeroepen. Problemen op informatief vlak noodzaakten later de oprichting van een nog beperkter doch alleen informatief orgaan, het *centraal komitee*. Tot slot dient aangestipt dat ook de Vlaamse en Waalse federaties zich gezamenlijk of afzonderlijk in kongres kunnen verenigen met hun afdelingen.

De voorbereiding tot en het verloop van een partijkongres bij de BSP, geregeld door artikel 17 tot 27 van de partijstatuten, kan als volgt bondig geschetst worden. Het initiatief een kongres te houden kan uitgaan van de partijleiding of van vijf federaties die minstens één derde van de leden vertegenwoordigen. Het bureau beslist soeverein over de agenda die evenwel minstens zes weken vóór de aanvang van het kongres aan de verschillende federaties dient medegedeeld te worden. In feite wordt sinds geruime tijd meer inspraak gelaten aan de federaties en dit zowel bij de bepaling van datum en agenda als bij de aanduiding van kongresvoorzitter en leden van de resolutiekommissies. Ongeveer één week voor de samenroeping van het nationaal kongres komen de verschillende federaties afzonderlijk in kongres bijeen. Men bepaalt er de op het kongres aan te nemen houding en tevens worden de stemgerechtigde kongresleden aangeduid. Bij de aanvang van het nationaal kongres zelf draagt het bureau een verslag voor; een afkeurende motie aan het adres van het bureau heeft haar aftreden tot gevolg. Vervolgens wordt door de rapporteur de voorbereidende studie belicht en wordt de discussie geopend. De kongresvoorzitter regelt autonoom het discussieverloop, meestal laat hij hierbij inspraak aan het kongres. Theoretisch worden noch duur noch aantal der interventies beperkt; deze interventies kunnen uit persoonlijke naam of als gemandateerd spreker van een federatie gehouden worden. De voorgestelde ontwerp-resolutie kan geamendeerd worden en de slotstemming gebeurt ofwel bij kaartopsteking ofwel per federatie. Alhoewel de afgevaardigden normaliter vrij zijn in hun stemmingswijze leggen sommige federaties wel eens een imperatief mandaat op. Een rede van de partijvoorzitter of, zo de BSP regeringspartij is, van een minister besluit meestal het kongres.

Belangrijk bij dit alles is evenwel, en dit in tegenstelling tot bijna alle andere politieke partijen, dat de BSP geen uitdrukkelijke statutaire

bepaling heeft waaruit de suprematie van het nationaal kongres blijkt. Wel wordt in de bepaling van de bevoegdheden van raad en bureau, indirekt dus, verwezen naar de kongressen :

— De algemene raad is het hoogste orgaan *tussen* twee kongressen (art. 28.).

— Het bureau is belast met *de uitvoering van* de beslissingen van het kongres en de algemene raad (art. 37.).

Bij de BSP stelt dus geen enkele statutaire bepaling uitdrukkelijk en rechtstreeks de suprematie van het nationaal kongres vast.

3. De frekwentie van de BSP kongressen.

Sinds 27 september 1944, dag waarop de eerste naoorlogse regering H. Pierlot aan het bewind kwam, hield de Belgische Socialistische Partij 51 kongressen. Naargelang de aard van deze kongressen kan men ze onderverdelen in 35 nationale kongressen of 68,6 %, 8 buitengewone kongressen of 15,7 % en 8 kongressen van de gezamenlijke Waalse -6- of Vlaamse -2- federaties. Onmiddellijk stelt zich volgend probleem : kan men al deze kongressen als gelijkwaardige beschouwen of moet men werken met een gewogen indeks ? Dit probleem stelt zich voornamelijk omdat ook kongressen van de gezamenlijke Waalse en Vlaamse federaties — om hun wezenlijk impakt op de verdere evolutie in de BSP — in rekening worden gebracht. Uiteindelijk werd beslist alle kongressen als gelijkwaardig te beschouwen. De relatieve belangrijkheid van een kongres valt immers moeilijk af te lezen van haar naam ; het ene kongres is meer inhoudelijk gericht terwijl een ander meer afgestemd is op de aktie. Overigens werd het naamgebruik, nationale kongressen versus buitengewone kongressen, nooit zeer strikt toegepast.

Figuur 1 stelt bij middel van een histogram de evolutie van de kongresfrekwentie voor. Algemeen beschouwd kan men zeggen dat de BSP een vrij sterk schommelend frekwentieritme kent gaande van 0 tot 4 kongressen per jaar. Het jaarlijks kongresgemiddelde bedraagt 1,96 terwijl bij een detailstudie vier pieken naar voren komen : 1950, 1961, 1963 en 1965. Ook de jaren 1959 en 1967 halen een hoger gemiddelde terwijl sinds 1967 een geleidelijke daling optreedt.

Een verklaring zoeken voor de verschillen in deze kongresfrekwentie is niet zo gemakkelijk daar interne en externe factoren een rol spelen bij de planning van een kongres. Volgende verklaring blijkt evenwel vrij aanvaardbaar : een krisisperiode waarbij herhaaldelijk appel dient

gedaan op de partijleden en sympatisanten leidt noodzakelijkerwijze tot een hogere kongresfrekwentie. Dit geldt zowel voor de jaren 1950 met de sterk partijgebonden strijd rond de koningskwestie (externe crisisperiode) als voor de jaren 1965-1967 met een elektorale nederlaag gevolg door een innerlijke strijd zowel op ideologisch als taalkundig vlak (interne crisisperiode). Deze strijd kende reeds een aanloop in 1963 met de kongressen in verband met de ordehandhaving en de daaropvolgende inzake de structuurhervormingen terwijl hij (voorlopig?) zijn einde vond in 1967 met maar liefst drie kongressen van de

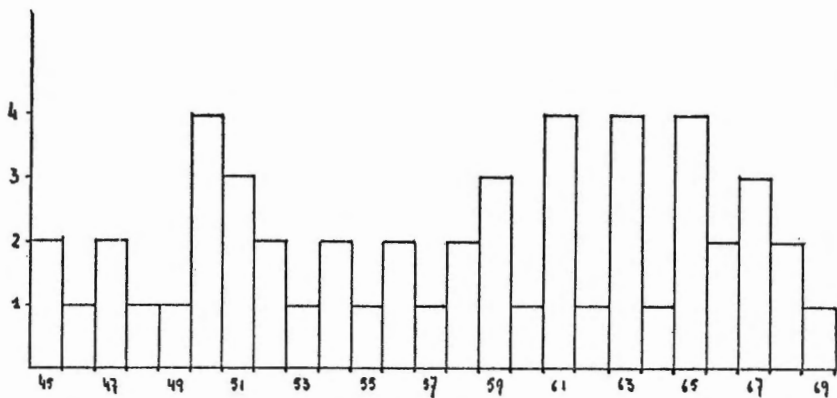

FIG. 1. — Frekwentiehogram der BSP-kongressen (1945-1970).

Waalse of Vlaamse federaties en geen enkel nationaal kongres. De geleidelijke daling sinds 1967 kan hiervan een uitloper zijn en een terugkeer naar een normaler frekwentieritme. Het feit dat de periode met de stakingen rond de eenheidswet (1960) geen hoger gemiddelde kent vindt waarschijnlijk zijn verklaring in de vrij korte periode waarin deze problemen gesitueerd zijn en het feit dat men de al te verschillende visies van de Socialistische Gemeenschappelijke Actie niet al te zeer wou kenbaar maken.

Bij de vraag naar de gelijkwaardigheid van de verschillende kongressen werd tot nog toe alleen gesproken over de aard, niet over de duur. Sommige kongressen duurden drie dagen, andere slechts één dag. Bij nadere studie blijkt de duur der kongressen evenwel geen belangrijke wijzigingen te brengen in de reeds gevonden resultaten, wel in tegendeel. De 51 partijkongressen sinds de tweede wereldoorlog lopen over een periode van 95 dagen, een gemiddelde bijgevolg van 1,86 dagen per kongres. Figuur 2 geeft ons de verhouding tussen het jaarlijks

aantal congressen en kongresdagen waarbij de onderlinge verhouding op dit gemiddelde steunt.

Op het eerste zicht volgt de kongresduur in dagen sterk het aantal kongressen; slechts enkele en dan nog niet zo grote afwijkingen vallen te noteren. In de jaren 1950, 1961-1965 en 1968, waar het gemiddelde wordt overschreden, hebben we vele elkaar snel opvolgende kongressen die vaak dezelfde of dan toch sterk aanverwante problemen, in casu de koningskwestie, de ordehandhaving en de structuurhervormingen, behandelden. In dit steeds hernemen van dezelfde onderwerpen ligt waarschijnlijk een verklaring voor het lager daggemiddelde per kongres.

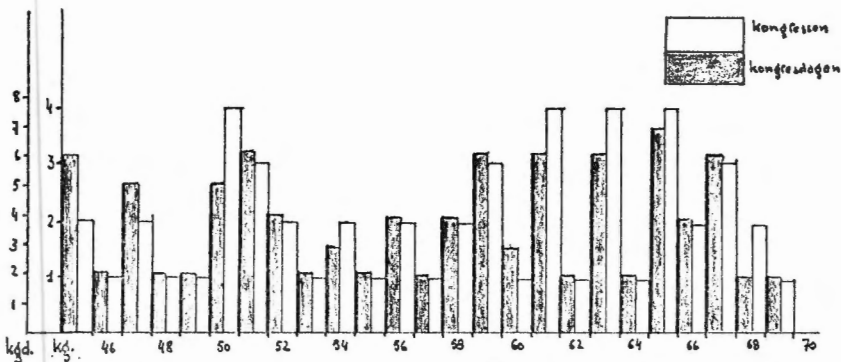

FIG. 2. — Jaarlijks aantal congressen en kongresdagen (1945-1970).

Een verklaring die dezelfde, zij het tegengestelde, richting opgaat kunnen we toepassen op de periode 1945-1947 waar een hoger daggemiddelde voorkomt: het waren de eerste BSP kongressen sinds meer dan vijf jaar, vele en sterk uiteenlopende onderwerpen dienden behandeld.

Tijdens deze analyse rees eveneens de vraag naar de mogelijke invloed van het al dan niet participeren aan een regering op deze kongresfrequentie. Tabel I toont ons per opeenvolgende regerings- en oppositieperiode het jaarlijks gemiddeld aantal kongressen.

Tevens dient aangestipt dat voor alle regeringsperiodes samen de BSP jaarlijks gemiddeld 1,64 kongressen hield, gedurende alle oppositieperiodes samen hielden zij jaarlijks gemiddeld 2,44 kongressen. Op basis van dit algemeen gemiddelde kan men besluiten dat een periode van bewindsparticipatie duidelijk minder kongressen oplevert dan een oppositieperiode. Wanneer we dit per onderscheiden periode toetsen blijft dit geldig uitgezonderd voor de vijfde periode, een periode van bewindsparticipatie die het hoogste jaarlijks kongresgemiddelde haalt.

Indien men stelt dat een oppositieperiode het gevolg is van een verkiezingsnederlaag die dissidente stemmen doet opgaan in de betrokken partij kan men zeggen dat de noodzaak te komen tot een sterkere eenheid, om alle interne problemen tegen te gaan en naar buiten te treden als een sterke partij, een aanvaardbare verklaring biedt voor het hoger kongresgemiddelde tijdens een oppositieperiode dan tijdens een participatieperiode. De vastgestelde afwijking voor de vijfde periode lijkt dat aanvankelijk in vraag te stellen. Gedurende deze periode (1961-1965) stelden zich voor de BSP talrijke problemen zowel op binnen-

TABEL I
Jaarlijks gemiddeld aantal kongressen
per opeenvolgende regerings- en oppositieperiode (1945-1970)

	Periode		Soort	kg. gem.
1.	27.09.44 - 27.06.49	. . . . .	regering	1,27
2.	11.08.49 - 12.04.54	. . . . .	oppositie	2,27
3.	22.04.54 - 02.06.58	. . . . .	regering	1,44
4.	23.06.58 - 27.03.61	. . . . .	oppositie	2,47
5.	25.04.61 - 11.02.66	. . . . .	regering	2,81
6.	19.03.66 - 07.02.68	. . . . .	oppositie	2,77
7.	17.06.68 -	. . . . .	regering	0,80

lands politiek vlak (de structuurhervormingen) als op intern partijvlak (La Gauche-Links-MPW), verschillende dringende problemen die de partijeenheden deden wankelen. Het reeds toegepaste verklaringsmodel dat een verhoging van de kongresfrequentie toeschrijft aan een interne of externe crisisperiode kan dus behouden blijven: problemen stellen zich overwegend in de periode na een verkiezingsnederlaag, een oppositieperiode dus, alhoewel, zij het eerder uitzonderlijk, ook wel gedurende een periode van bewindsparticipatie moeilijkheden kunnen rijzen.

Samenvattend kan men stellen dat de kongresfrequentie bij de Belgische socialisten overwegend beïnvloed wordt door het verschijnen van een interne of externe crisisperiode wat overwegend samenvalt met een oppositieperiode.

4. De kongrestemata.

Reeds van bij de aanvang bleek dat een systematisatie in deze haast onoverzichtelijke opgave, een analyse naar behandelde onderwerpen voor 51 partijkongressen, een eerste en dringende noodzaak was. Vertrekkende van een driedelige hoofdingeling (binnenlandse politiek, buitenlandse

politiek en partijpolitiek) werd bij een doorlopen van verschillende kongresverslagen een verdere, hoofdzakelijk pragmatische, rubriekindeling bepaald. De rubrieken sociale problemen, economische problemen, financiële problemen, verkiezingen en regeringsdeelname, incivisme en koningskwestie, school- en kultuurpolitiek, ziekte- en invaliditeitsverzekering, structuurhervormingen, leger en varia vormen samen de hoofd-rubriek binnenlandse politiek. De hoofd-rubriek buitenlandse politiek bestaat uit de rubrieken Oost-West betrekkingen, Europa en ontwikkelingslanden terwijl de hoofd-rubriek partijpolitiek gevormd wordt door de rubrieken socialistische programma's en theorieën, partijstructuur en -statuten, socialistische gemeenschappelijke actie en socialistische internationale. Deze rubrieken zijn, en dit dient nogmaals opgemerkt, vrij pragmatisch tot stand gekomen en dienen zeker niet eng limitatief geïnterpreteerd te worden. Het is tevens duidelijk dat tussen de verschillende rubrieken geen duidelijke scheidingslijn te trekken valt.

De verschillende kongresinterventies werden als volgt naar aantal en duur geklasseerd: aan de hand van de beschikbare kongresverslagen werd, wat betreft het aantal, elke interventie inhoudelijk geanalyseerd en werd bepaald bij welke rubriek ze diende te behoren. Werd gedurende één interventie meer dan één onderwerp aangesneden, en dit was vaak het geval, en kwamen alzo verschillende rubrieken in aanmerking, dan werd voor elke rubriek één interventie genoteerd met die beperking evenwel dat gedurende één welbepaalde interventie een rubriek nooit meer dan één vermelding kon halen. Bij de analyse naar de duur werd op identieke wijze gewerkt. Daar de interventieduur evenwel niet in de kongresverslagen genoteerd staat werd deze bepaald aan de hand van de procentuele oppervlakte door deze interventie ingenomen in de kongresverslagen. Tabel II en III tonen ons per jaar voor de periode 1945-1970 de procentuele duur en het aantal der kongresinterventies per verschillende rubriek terwijl in tabel IV de gemiddelde procentuele duur en het gemiddeld procentueel aantal over heel de periode naast elkaar worden gesteld.

Wat betreft de kongrestemata bij de Belgische socialisten kan op basis van deze gegevens het volgende gesteld worden:

— Zowel wat betreft het aantal als de duur der interventies kan men zeggen dat de BSP onmiskenbaar haar grootste aandacht schenkt aan de binnenlandse politiek met 66,2 % van het aantal en 67,1 % van de totale duur der interventies.

— De onderwerpen inzake buitenlandse politiek en partijpolitiek nemen de resterende interventies voor hun rekening. Voor de procentuele duur

halen de partijproblemen een lichte voorsprong (BUPO 14,1 %, PARTIJ 18,8 %) die evenwel wat betreft het procentueel aantal (BUPO 12,4 %, PARTIJ 21,4 %) erg versterk wordt.

— De verhouding tussen procentuele duur en procentueel aantal der interventies is vrij egaal ondanks enkele lichte afwijkingen.

— De verschillende kongrestemata zijn, zowel voor duur als aantal der interventies, niet gelijkmatig verdeeld over de hele periode sinds de tweede wereldoorlog. Van jaar tot jaar vallen heel wat opmerkelijke afwijkingen te noteren. Als algemene trend kan men stellen dat de interventies inzake binnenlandse politiek met uitzondering voor een lichte

TABEL IV

Procentueel kongresgemiddelde voor duur en aantal der kongresinterventies

	% Duur	% Aantal		% Duur	% Aantal
BIPO	67,1	66,2	BUPO	14,1	12,4
Soc. Pr.	6,7	9,9	O.-W. Betr.	7,6	6,3
Eko. Pr.	9,4	10,2	Europa	3,5	3,1
Fin. Pr.	3,1	4,2	Ontwikkl.	3,0	3,0
Verk. en Regd.	7,1	5,6			
Inc. en Konings.	7,2	3,4	PARTIJ	18,8	21,4
School. en Kult.	8,6	9,0			
Z.I.V.	1,9	2,1	Progr. en Teor.	6,3	6,5
Strukth.	14,2	12,2	Strukt. en Stat.	9,6	10,7
Leger	2,1	3,3	Soc. Gem. Akt.	2,0	2,9
Varia	6,8	6,3	Soc. Intern.	0,9	1,3

daling omstreeks het midden van de periode 1945-1970 overwegend vrij hoge waarden aanhouden. De kongresinterventies inzake buitenlandse politiek kennen een geleidelijke toename die vrij plots overgaat in een haast niet meer voor komen terwijl de interventies inzake partijpolitiek thans, na een gemiddelde aanvang en een inzinking, vrij hoge waarden kennen.

Alvorens over te gaan tot een verklaringspoging dienen toch enkele opmerkelijke vaststellingen geformuleerd aangaande de vastgestelde wisselwerking tussen kongrestemata en kongresfrequentie. De jaren die een hogere, respektievelijk lagere, procentuele duur en aantal der interventies kennen inzake binnenlandse politiek kennen in die jaren tevens een hoger, respektievelijk lager, algemeen kongresgemiddelde. De kongresinterventies inzake specifieke partijproblemen leveren een tegen-gestelde wisselwerking op: de jaren met een lagere kongresfrequentie leveren, vooral de laatste jaren, een hogere frequentie op wat betreft deze interventies. Al deze gegevens schijnen er op te duiden dat de

BSP meer tot kongressen inzake binnenlandse politieke problemen geneigd is dan inzake partijproblemen.

In welke mate biedt de politieke aktualiteit een aanvaardbare verklaring voor het wisselend voorkomen, zowel naar duur als aantal, der verschillende kongrestemata? Het begrip politieke aktualiteit dient hier begrepen als die onderwerpen die op een bepaald ogenblik in het centrum van de belangstelling stonden, zowel onderwerpen die politieke actie opleverden dan onderwerpen die ter politieke discussie kwamen. Bepalen welke onderwerpen op een bepaald ogenblik in de periode 1945-1970 politiek aktueel waren stelde heel wat problemen. De enige mogelijkheid bestond in het gebruik van een geschiedkundig werk en ook dit leverde niet volledig het gewenste resultaat op. De inherente nadelen bij het gebruik van een geschiedkundig werk zijn immers tweërlei :

— Een geschiedkundig werk leert wat geschiedde, niet wat leefde en waarrond nog geen politieke actie werd gevoerd.

— Een geschiedkundig werk benadert vooral de opmerkelijke feiten, niet zo zeer de stille evolutie.

Het uiteindelijk gebruikte referentiewerk, « Politieke Geschiedenis van België » door T. Luykx (6), ondervindt wel gedeeltelijk deze eerste opmerking omdat de auteur de gebeurtenissen vrij sterk situeert in de heersende mentaliteit, een hoofdzakelijk benaderen van de grote kern-ideeën blijft evenwel bestaan.

De geschiedkundige beschrijving van Luykx verdeelt de periode 1945-1968 in drie probleemperiodes en wel :

— 1945-1950 met als kernprobleem de koningskwestie en de epuratie.

— 1950-1958 met het schoolprobleem op de voorgrond.

— 1958-1968 waarbij de Congo-krisis en de Belgische gemeenschapsbetrekkingen het kernprobleem vormen.

Bij de verdere behandeling hebben we ons aan deze drieledige periodeindeling gehouden. De toegepaste methode kan als volgt omschreven worden : per onderscheiden periode en per rubriek worden in tabel V de procentuele duur en het procentueel aantal der interventies en de

---

(6) T. LUYKX, *Politieke Geschiedenis van België, van 1789 tot heden*, Amsterdam, 1969, 2^e edit., 603 blz. Dit boek behandelt alleen de periode tot 1968. Dit beperkt de controle tot de periode 1945-1968.

TABEL V

Binding tussen kongrestemata en politieke aktualiteit

	1945 - 1950			1950 - 1958			1958 - 1968			Totaal		
	Politieke aktualiteit	% Duur	% Aantal	Politieke aktualiteit	% Duur	% Aantal	Politieke aktualiteit	% Duur	% Aantal	Politieke aktualiteit	% Duur	% Aantal
BIPO	81,9	86,2	86,3	90	62,6	70,2	82,6	93	90,7	84,5	82,6	84,2
Soc. Pr.	7,9	10,6	14,8	10,5	9,7	11,8	4,2	6,6	12,5	6,6	8,3	12,6
Eko. Pr.	1,5	10,3	11,2	8,0	7,6	9,2	4,1	14,1	15,4	4,7	11,6	13
Fin. Pr.	4,5	3,4	3,6	3,2	4,5	5,9	7,3	3,7	5,5	5,6	3,4	5,3
Verk. en Reg.	7,3	6,0	6,1	15,0	6,4	4,9	17,9	12,2	8,7	15,2	8,8	7,1
Inc. en Kon.	57,9	34,1	17,8	13,1	10,0	3,8	—	—	0,1	13,8	8,9	4,3
Sch. en Kult.	—	5,7	8,3	38,2	13,4	18,0	13,0	10,6	9,0	17,6	10,6	11,5
Z.I.V.	—	0,4	1,4	—	1,8	3,3	6,5	1,7	2,8	3,6	2,4	2,7
Strukth.	2,8	10,4	12,3	—	4,2	5,5	26,0	27,6	21,9	14,8	17,5	15,5
Leger	—	0,7	1,4	2,0	3,2	4,0	—	2,9	5,3	0,4	2,6	4,2
Varia	—	4,6	9,4	—	1,8	3,8	3,6	13,6	9,8	2,0	8,4	8,0
BUPO	18,1	13,8	13,7	10,0	37,4	29,8	17,4	7,0	9,3	15,5	17,4	15,8
O.-W. Betr.	8,4	12,0	11,6	2,5	17,1	11,6	2,6	4,0	2,6	3,6	9,4	8,0
Europa	9,0	1,4	1,8	7,5	12,1	9,9	1,1	0,9	1,6	4,3	4,3	4,0
Ontwikkl.	0,7	0,4	0,3	—	8,2	8,3	13,7	2,1	5,1	7,6	3,7	2,8

procentuele oppervlakte hierdoor ingenomen in het werk van Luykx naast elkaar geplaatst. Wel dient aangestipt dat alleen de interventies inzake binnen- en buitenlandse politiek beschouwd worden daar in het gebruikte referentiewerk haast geen aandacht besteed wordt aan partij-ideologie en -structuur, hooguit worden de Brusselse BSP problemen even aangestipt. Procentuele duur en procentueel aantal werden bijgevolg herberekend per rubriek waarbij de interventies inzake partijpolitiek buiten beschouwing gelaten werden. De bekomen gegevens laten volgende vaststellingen toe :

— De vastgestelde verhouding tussen binnenlandse en buitenlandse politiek bij de kongrestemata valt volledig samen met de verhouding bij de politieke aktualiteit (Luykx).

— Per onderscheiden rubriek kan evenwel geen volledig samenvallen van kongrestemata en politieke aktualiteit vastgesteld worden alhoewel, voornamelijk bij de interventies inzake binnenlandse politiek, de rubrieken die hogere, respektievelijk lagere waarden halen inzake politieke aktualiteit eveneens hogere, respektievelijk lagere waarden halen inzake interventies.

Men kan dus, zij het met enige reserves, stellen dat de politieke aktualiteit beslissend beïnvloedend is voor de temata van de BSP kongressen. Deze reserves dienen niet alleen geformuleerd wegens een mogelijke vertekening te wijten aan het gebruikte referentiekader maar ook omdat mogelijkerwijze andere, niet onderzochte, factoren ook een beïnvloedende rol spelen. Een mogelijk medebeïnvloedende faktor, het al dan niet participeren aan een regering, wordt nu verder onderzocht.

Duur en aantal der verschillende kongresinterventies halen zoals blijkt uit tabel VI, voor de verschillende rubrieken haast identieke waarden voor de totale oppositieperiodes versus de totale participatieperiodes. Het al dan niet participeren van de BSP aan een regering schijnt dus geen onmiddellijk merkbare invloed te hebben op de aanbeoorde onderwerpen. Een controle per onderscheiden regerings- en oppositieperiode en op basis van de meer uitgebreide gegevens van tabellen II en III duidt er evenwel op dat de hogere waarden die behaald werden voor verschillende kernproblemen toch meestal gesitueerd waren in een oppositieperiode. Als voorbeelden kan men citeren :

— 70,7 % van de totale kongresduur werd in 1950 aan de koningskwestie gewijd.

— In 1958 werd 51,3 % van de kongresduur aan de schoolpolitiek gewijd.

— In 1967 en 1968 namen de besprekingen over de structuurhervormingen respectievelijk 51,9 en 28,4 % van de kongresduur in beslag.

Soms worden ook gedurende een participatieperiode hogere waarden genoteerd voor sommige rubrieken. Dit was onder meer het geval in 1956 toen 44,4 % van de totale kongresduur aan de Congo-problematiek werd gespendeerd en in 1962 toen de interventies inzake de structuurhervormingen 41,2 % van de kongresduur in beslag namen.

TABEL VI

**Gemiddelde procentuele duur en gemiddeld aantal der interventies per kongres.
Totale participatieperiodes versus totale oppositieperiodes**

	% Duur		Aantal	
	Part.	Opp.	Part.	Opp.
BIPO	67,4	66,7	26,8	22,8
BUPO	15,4	12,6	4,7	4,8
PARTIJ	17,2	20,7	8,2	8,0

Deze vaak tegenstrijdige bevindingen laten geen definitieve besluitvorming toe maar roepen veeleer op tot een nader onderzoek waarbij naast deze kwantitatieve gegevens ook kwalitatieve gegevens worden beschouwd.

5. Spreiding van de kongresinterventies.

Naast de vraag naar de behandelde onderwerpen rijst ook de vraag naar de interpellant. Welke zijn de personen die deze interventies voor hun rekening nemen ?

Bij deze behandeling werden de verschillende kongresinterventies op volgende basis naar aantal en duur geklasseerd :

— Onder de rubriek federaties werden alle kongresinterventies geklasseerd die gehouden werden door afgevaardigden van de verschillende federaties ongeacht zij uit persoonlijke naam, uit naam van een minderheid of uit naam van de volledige federatie werden gehouden.

— Onder de rubriek partijleiding werden de interventies geklasseerd van de partijvoorzitter, de partijondervoorzitter, de kongresrapporteurs en de ministers voor de jaren dat de BSP regeringsverantwoordelijkheid droeg.

— Onder de rubriek socialistische nevenorganisaties werden deze kongresinterventies geklasseerd die uitdrukkelijk gehouden werden uit naam van socialistische organisaties zoals de « Socialistische Jonge Wacht », de « Socialistische Vooruitziende Vrouwen » en andere.

Tenslotte dient opgemerkt dat, vooral om vertekening te voorkomen in de paragraaf over de spreiding over de verschillende federaties, de kongressen van de gezamenlijke Waalse en Vlaamse federaties buiten beschouwing werden gelaten.

De bekomen resultaten, gegroepeerd in tabel VII kunnen als volgt omschreven worden. Zowel wat de procentuele duur als het procentueel aantal betreft wordt de eerste plaats ingenomen door de inter-

TABEL VII
De spreiding van de kongresinterventies

	% Duur	% Aantal
Federaties	52,7	74,6
Partijleiding	43,9	18,5
Soc. nevenorg.	3,4	6,9

venties van de federaties, de tweede door de interventies van de partijleiding en de derde door deze van de socialistische nevenorganisaties. Is de hiërarchie voor duur en aantal identiek, de verdeling is sterk verschillend. Waar het verschil tussen de partijleiding en de federaties, wat de duur der interventies betreft, slechts 8,8 % bedraagt, beloopt wat het aantal betreft het verschil reeds 56,1 %. Men kan bijgevolg stellen dat de partijleiding met een beperkt aantal interventies (18,5 %) een aanzienlijk deel (43,9 %) van de totale kongresduur voor zich neemt terwijl bij de BSP federaties (en de socialistische nevenorganisaties) veeleer het aantal der interventies primeert.

Bij een verdere behandeling van deze kongresinterventies rijst de vraag naar de spreiding over de verschillende federaties. Heeft de verschillende belangrijkheid en grootte van de federaties invloed op duur en aantal van hun interventies? De graad van belangrijkheid en grootte der verschillende federaties werd bepaald aan de hand van het aantal stemgerechtigde kongresafgevaardigden; artikel 23 van de statuten bepaalt immers dat elke federatie recht heeft op één afgevaardigde per gedeelte van 200 leden. Een berekening op basis van het werkelijk aantal leden was onmogelijk wegens de ontoegankelijkheid der bronnen.

In tabel VIII worden bijgevolg naast elkaar geplaatst :

— Een federatiehiërarchie op basis van het gemiddeld procentueel aantal stemgerechtigden.

— Een federatiehiërarchie op basis van de gemiddelde procentuele duur der interventies.

— Een federatiehiërarchie op basis van het gemiddeld procentueel aantal interventies.

TABEL VIII

Federatiehiërarchie op basis van het procentueel gemiddelde van het aantal stemgerechtigden, de duur en het aantal der interventies

% Stemgerechtigden		% Duur		% Aantal	
Brussel	10,9	Brussel	17,0	Brussel	19,6
Liège	10,9	Liège	7,9	Liège	10,7
Antwerpen	10,0	Antwerpen	4,3	Antwerpen	6,7
Charleroi	6,5	Charleroi	3,6	Gent-Eeklo	5,1
Mons	5,8	Mons	3,3	Charleroi	4,6
Mechelen	5,3	Gent-Eeklo	3,0	Mons	4,3
Ath-Tournai	5,2	Mechelen	2,8	Mechelen	3,4
Gent-Eeklo	4,8	Huy-Waremme	1,9	Ath-Tournai	2,5
Leuven	3,7	Ath-Tournai	1,3	Huy-Waremme	2,3
Soignies	3,7	Namur	1,0	Soignies	1,6
Huy-Waremme	3,6	Nivelles	1,0	Namur	1,5
Namur	2,6	Leuven	0,9	Nivelles	1,5
Kortrijk	2,3	Ieper	0,7	Verviers	1,5
Nivelles	2,3	Luxembourg	0,7	Luxembourg	1,4
Thuin	2,1	Soignies	0,7	Leuven	1,3
Aalst	1,9	Aalst	0,4	Aalst	1,0
Verviers	1,8	Verviers	0,4	Ieper	0,9
Hasselt	1,7	Brugge	0,3	Oostende	0,7
Roeselaere	1,7	Oostende	0,3	Turnhout	0,7
Turnhout	1,7	Sint-Niklas	0,3	Sint-Niklaas	0,6
Brugge	1,6	Turnhout	0,3	Brugge	0,5
Dinant-Philippeville	1,4	Tongeren	0,2	Kortrijk	0,5
Sint-Niklaas	1,4	Roeselaere	0,1	Tongeren	0,4
Tongeren	1,4	Dinant-Philippeville	0,1	Thuin	0,4
Ieper	1,3	Thuin	0,1	Dinant-Philippeville	0,2
Dendermonde	1,2	Dendermonde	...	Hasselt	0,2
Ronse	1,2	Hasselt	...	Roeselaere	0,2
Luxembourg	1,1	Kortrijk	...	Ronse	0,2
Oostende	0,9	Ronse	...	Dendermonde	0,1

Hierbij dient aangestipt dat, om de aftekening tussen procentuele duur en procentueel aantal der interventies te bewaren, niet werd overgegaan op een vernieuwde procentuele berekening die alleen rekening houdt met de federatieinterventies. Alle federatieinterventies samen nemen 52,7 % van de totale duur en 74,6 % van het totale aantal der interventies voor hun rekening.

Volgende vaststellingen kunnen geformuleerd worden :

— Grosso modo vallen de drie federatiehiërarchieën samen ; deze trend is evenwel duidelijker vast te stellen bij de hiërarchisch eerst geklasseerde dan bij de laatst geklasseerde.

— Is deze trend algemeen, er vallen toch enkele afwijkingen te noteren. Op basis van hun procentueel aantal stemgerechtigden halen de federaties Kortrijk en Thuin zeer lage waarden voor duur en aantal van hun interventies. De federaties Ieper en Luxembourg daarentegen kennen een tegengestelde trend ; zij halen opmerkelijk hogere waarden voor duur en aantal der interventies.

— Er valt eveneens een grote afwijking te noteren voor de Brusselse federatie. Wat het aantal stemgerechtigden betreft is deze federatie even belangrijk dan de Luikse, ze behaalt evenwel meer dan dubbele waarden voor duur en aantal der interventies.

TABEL IX

**Spreading van de kongresinterventies over de partijleiding.
Participatie- en oppositieperiodes**

	Participatieperiodes		Oppositieperiodes	
	% Duur	% Aantal	% Duur	% Aantal
Voorz. en Onder- voorz.	19,8	10,2	22,7	9,0
Rapporteurs . . .	18,5	6,3	12,4	5,9
Ministers	12,7	4,8	—	—
Totaal	51,0	21,3	35,1	14,9

Deze algemene trend en de hiermee samengaande afwijkingen laten veronderstellen dat de belangrijkheid van de federaties een bepalende rol speelt bij de spreading van de kongresinterventies over de verschillende federaties. Deze rol lijkt, vooral wegens de vastgestelde afwijkingen, evenwel niet de enige te zijn. Andere factoren zoals onderlegdheid en persoonlijkheid van de kongresafgevaardigden en een versterkte electorale positie van de partij in een federatie lijken mogelijk medebepalend te spelen. De hoofdzakelijk bepalende rol van de belangrijkheid der federaties is evenwel duidelijk.

Naast de vraag naar de spreading van de kongresinterventies over de verschillende federaties rees ook de vraag naar de spreading van deze interventies over de partijleiding. Deze gegevens worden samengebracht in tabel IX waarbij dient aangestipt dat, gezien het aandeel van de socialistische ministers gedurende een periode van regerings-

deelname, onmiddellijk een onderscheid werd gemaakt tussen oppositie- en participatieperiodes.

Uit deze opdeling blijkt duidelijk dat het interventiepakket van de partijleiding heel wat groter is gedurende een periode waarin de BSP regeringsverantwoordelijkheid draagt dan gedurende een periode van oppositievoering. Gedurende een periode van regeringsdeelname nemen de interventies van de partijleiding zelfs meer dan de helft van de totale kongresduur in beslag. De bijdrage van partijvoorzitter en -ondervoorzitter en deze van de rapporteurs blijven vrij gelijk ongeacht de regeringspositie van de BSP. Wel dient aangestipt dat twee personen, de partijvoorzitter en in mindere mate de ondervoorzitter, meer dan één vijfde van de totale kongresduur voor hun rekening nemen.

6. De kongresresoluties.

Op het einde van bijna elk BSP kongres wordt over de aanvaarding van één of meerdere kongresresoluties gestemd. Hierbij rijst dan wel de vraag of deze resoluties een adequaat en representatief beeld opleveren van wat het kongres eigenlijk was en waarover er gepraat werd. Alvorens dit verder te behandelen dient genoteerd dat de BSP in de periode sinds de tweede wereldoorlog 7 partijkongressen hield waarop geen kongresresoluties werden gestemd. Op het einde van deze kongressen kwam het wel tot een stemming, de onderwerpen waren evenwel vrij uiteenlopend :

— Op 21 april 1961, 25 juli 1965 en 12 juni 1968 betrof deze stemming de aanvaarding van een regeringsdeelname.

— Op de partijkongressen van 29-30 juni 1963 en 16 maart 1968 werd gestemd over een statutenwijziging.

— Op 16 november 1958 werd het schoolpakt aanvaard.

— Op het kongres van 13-14 februari 1965 werden de akkoorden van de R.T.C. in verband met de structuurhervormingen aanvaard.

Bij een verdere behandeling worden deze kongressen buiten beschouwing gelaten wegens de moeilijke vergelijkbaarheid met andere partijkongressen waarop wel slotresoluties werden aanvaard. Om de inhoudelijke binding tussen de slotresoluties en de kongrestemata nader te onderzoeken worden in volgende tabel naast elkaar geplaatst :

— De procentuele duur en het procentueel aantal van de kongresinterventies op basis van tabel IV waarbij voornoemde aanpassing werd doorgevoerd.

— De procentuele oppervlakte ingenomen door de verschillende rubrieken in deze resoluties.

Aan de hand van deze elkaar sterk benaderende cijfers mag men stellen dat de aandacht besteed aan de verschillende onderwerpen gedurende een kongres zijn weerspiegeling vindt in de aandacht besteed aan deze onderwerpen in de slotresoluties. De lichtjes hogere waarden behaald door de socialistische gemeenschappelijke actie en in mindere mate door

TABEL X

**Binding tussen kongrestemata en kongresresoluties.
Procentuele duur en aantal der interventies en procentuele resolutieoppervlakte**

	% Duur	% Aantal	% Resolutie- oppervlakte
BIPO	64,6	64,3	66,9
Soc. Pr.	7,3	10,2	10,0
Eko. Pr.	9,8	10,4	10,6
Fin. Pr.	3,1	4,1	4,3
Verkiez. en Regd.	3,9	3,1	4,7
Inc. en Konings.	8,4	4,6	7,1
Schoel. en Kult.	6,4	7,2	6,5
Z.l.V.	2,1	2,4	1,7
Struktuurh.	13,5	11,7	10,4
Leger	2,4	3,6	2,8
Varia	7,7	7,0	8,8
BUPO	16,2	13,9	12,9
O.-W. Betr.	8,8	7,3	7,4
Europa	4,0	3,4	2,6
Ontwikkl.	3,4	2,9	3,2
PARTIJ	19,2	21,8	20,2
Progr. en Teor.	6,9	7,2	7,3
Strukt. en Stat.	9,4	10,6	6,7
Soc. Gem. Akt.	1,9	2,7	5,0
Soc. Intern.	1,0	1,3	1,2

de sociale, economische en financiële politiek zijn voornamelijk te wijten aan het feit dat de slotresoluties van de BSP bijna steeds in een « preamble » oproepen tot een sterkere gemeenschappelijke actie ter verwezenlijking van hun eisenprogramma dat hoofdzakelijk inzake sociale, economische en financiële politiek wordt verduidelijkt.

Na deze controle op de binding van de kongresresoluties met de kongrestemata wordt tot slot de wijze waarop over deze kongresresoluties werd gestemd nader belicht. De BSP kent, volgens artikel 22 van de partijstatuten, twee stemmingswijzen, bij kaartopsteking of per federatie. Beide stemmingswijzen worden door elkaar toegepast. Een controle op de uitslagen van de eindstemmingen levert volgende opmerkelijke vaststellingen op :

— 26 partijkongressen van de BSP kenden een volledige eensgezindheid van de stemgerechtigde aanwezigen aangaande alle voorgestelde resoluties. Twee maal kwam het zelfs niet tot een stemming; de resoluties werden bij handgeklap aanvaard.

— De resterende 25 kongressen kenden geen volledige eensgezindheid betreffende alle voorgestelde resoluties. Terwijl 11 partijkongressen een beperkt (hoogstens 10) aantal neen-stemmers of onthoudingen kenden, kwam het op 14 kongressen tot een duidelijker stemaftekening.

Bij een inhoudsanalyse van de resoluties waarbij een duidelijke stemaftekening waar te nemen viel werd vastgesteld dat deze resoluties overwegend duidelijk afgelijnde onderwerpen behandelden. Deze resoluties betroffen ofwel een regeringsdeelname -4-, ofwel de Oost-West problematiek en de hiermee samenhangende defensiepolitiek -4-, ofwel de structuurhervormingen -3- ofwel duidelijk specifieke problemen zoals het schoolpakt, de ordehandhaving of interne moeilijkheden.

Ondanks deze afwijkingen kan men stellen dat de tendens om een zo groot mogelijke eenheid rond de kongresresoluties te bekomen een konstante is in de kongrespolitiek van de BSP sinds de tweede wereldoorlog. De partijkongressen evenwel waarvan echte beleidsbeslissingen worden verwacht tonen een grotere aftekening tussen ja en neen-stemmers. Bij deze trend naar unanimiteit dient volgens S. Hurtig (7) wel aangestipt dat een volledige of kwasi volledige eensgezindheid bij de stemming van een kongresresolutie zo maar niet mag gelijkgesteld worden met een totaal ontbreken van oppositie; het is soms meer de uitdrukking van een kompromis dan van een werkelijk akkoord.

Samenvattend kan men vaststellen dat de partijkongressen van de BSP sinds de tweede wereldoorlog gekenmerkt zijn door een sterk wisselende frekwentie waarbij een crisis, intern of extern, en de regeringspositie van de partij bepalend spelen. Op deze partijkongressen wordt overwegend aandacht besteed aan de binnenlandse politiek waarbij de politieke aktualiteit sterk beïnvloedend lijkt. De kongresinterventies van de federaties lopen overwegend gelijk met de belangrijkheid van deze federaties. Het interventieaandeel van de partijleiding, vooral van de partijvoorzitter is aanzienlijk. De kongresresoluties weerspiegelen de aandacht die aan de verschillende kongrestemata werd besteed en er is een opmerkelijke tendens deze slotresoluties bij eenparigheid te aanvaarden alhoewel de resoluties die een werkelijke beleids optie in zich dragen een grotere stemaftekening halen.

(7) S. HURTIG in zijn kommentaar op R. CAYROL, « Les votes des fédérations dans les Congrès et Conseils Nationaux du Parti Socialiste (1958-1970) », in : *Revue Française de Science Politique*, XXI (1971), 1, artikel : blz. 51-72, kommentaar : blz. 73-75.

